

Адыгеим и Лышъхъэ быслъымэнхэм афэгущыуагъ

Ислам диныр зылэжъхэрэм ямэфэкI лъапIэу Бирамыр шышъхъэу и 8-м быслъымэнхэм хагъэунэфыкIыгъ. Ащ фэши республикэм щыпсэухэрэм къафэгущыуагъ ыкIи динлэжъхэм я Совет изэхэсыгъо хэлэжъхэу Мыекъуапэ дэт гупчэ мэщытым щылагъ Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу Тхьаклушынэ Аслъан. Советым иофшIэн хэлэжъхэнхэу къырагъэблэгъагъэх республикэм игъэцэкIэкIо хэбзэ къулыкъухэм, Мыекъопэ ыкIи Адыгэ епархиим ялыкIохэр, АР-м лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет итхьаматэу Шхъэлэхъо Аскэр, нэмыкIхэри.

Тхьаклушынэ Аслъан Бирам мэфэкIыр хэзыгъэунэфыкIырэ пстэуми игуапэу къафэгущыуагъ. Мазэм къыкIоцI нэкIыр зылыгъыгъэ быслъымэнхэр зэкIэ нэкIмзэ мафэхэм Тхьэм зэрелъэлугъэхэр, дхагъэу, шIугъэу НэкIмазэм хэлъыр республикэм щыпсэурэ нэбгырэ лэпчэ нэсынэу, фэдэ афэхъунэу къафэльэуагъ.

Ислам диныр зылэжъхэрэм зэкIэми ямэфэкIкIэ къафэгущыуагъ Адыгеим ыкIи Пшызэ шьолъыр ащыпсэурэ быслъымэнхэм ямуфтиеу Къэрдэнэ Аскэрбий. Яунагъохэм псауны-

гъэ пытэ арылэу, цыф лъэпкъ зэфэшъхъафхэу республикэм исхэр зэгурьIоныгъэмрэ ма-

мырныгъэмрэ ягъогу зэдытетхэу псэунхэу къафиуагъ.

Быслъымэнхэм ямэфэкIы-

шхоу БирамымкIэ АР-м и Лышъхъэ къыфэгущыуагъэх муфти-имрэ ефэндхэм ащыщхэмрэ.

Сыд фэдэрэ лъэныкъокIи IэпыIэгъу къафэхъурэ, зыналэ къатет, ягумэкIыгъохэр зэхэзышIэрэ республикэм и Лышъхъэ рэзэныгъэ гуцыIэхэр пагъохыгъэх.

Нэужым АР-м и Лышъхъэрэ ыпшъэкIэ зигугъу къэтшыгъэ Советым хэтхэмрэ ислам диным епхыгъэ Iофыгъохэм атегушылагъэх. Хъадэм ифэло-фашIэхэр, диным къыдилъытэрэ нэмыкI лъэныкъохэр гъэцэкIэгъэнхэм зы екIопIакIэ къафэгъотыгъэныр, ащкIэ республикэм исхэм зэкIэми зыкIыныгъэ ахэлын зэрэфаер Тхьаклушынэ Аслъан ипсалэу къыщыхыгъэщыгъ.

— Ислам диным къыдилъытэрэ шапхъэхэр дгъэцэкIэнхэ, ащ даклоу адыгэхэм егъаши тхэлъыгъэ шэн-хэбзэ дахэхэр къызфэдгъэфедэхэзэ тыпсэун фэе. Непэ Адыгеим рэхъатныгъэ ыкIи мамырныгъэ, лъэпкъ ыкIи дин зэгурьIоныгъэ ипых — ар зэкIэмэ анахъ шхъалэу сэлъытэ. Анахъ байныгъэшхоу тилэр тицIыфхэр ары, ар сыдигъуи зыщыдгъэгъупшэ хъуштэп, — къыуагъ Тхьаклушынэ Аслъан къызэрэугъоигъэхэм заккыфигъазэзэ.

КъытIэкIэхъухэрэ лэужхэм ягъэсэнныгъэ-пIуныгъэ епхыгъэ Iофыгъохэм, дин зэфэшъхъафхэмрэ республикэм игъэцэкIэкIо хэбзэ къулыкъухэмрэ язэдэлэжэн зэхэщэгъэн зэрэфаем, джащ фэдэу клэлэеджакIохэм зэкIэми зэфэдэу зыщалъэн фэе шыгъынхэм еплъыкIэу афырIэр къызэрэугъоигъэхэм къыралотыкIыгъэх, тапэкIэ Iоф зэрэзэдэшIэщт шыкIэхэр агъэнэфагъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

Тхьаклушынэ Аслъан фэтхъаусыхагъ

Адыгеим и Лышъхъэу Тхьаклушынэ Аслъан республикэм икъущъхъэлэу чыпIэ игъонэмыс щыхъугъэ пшашъэм янэ фэтхъаусыхагъ.

ТхьамыкIагъор шышъхъэу и 8-м къызыщыхъугъэр зекIо чыпIэу «Хъаджэхъу тIуакI» зыфиIорэр ары. Адыгэ Республикэм хэгъэгущыуагъ IофхэмкIэ и Министерствэ къызэритыгъэмкIэ, следственнэ купым, прокуратурэмрэ Урысые Федерацием и Следственнэ комитет Адыгэ РеспубликэмкIэ и Следственнэ гъэIорышIапIэрэ яIофышIэхэм тхьамыкIагъор къызыщыхъугъэр агъэунэфы. ПэшIорыгъэшъэу къызэрэтыгъэмкIэ, пшъашъэр зыкIэлъырытыгъэ тросыр зэпыути, ар тIуакIэм дэфагъ. ХэбзэхъумэкIо къулыкъухэм следствиер афы, оборудованим ищынэгъончъагъи ауплъэкIу.

Тхьаклушынэ Аслъан итхъаусыхэ тхылъ мырэуштэу къыщело: «Адыгэ Республикэм и Лышъхъэрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ лъэшэу гухэкI ащыхъоу къэралыгъо регистрациемкIэ, кадастрэмкIэ ыкIи картографиемкIэ Федеральнэ къулыкъум Адыгэ РеспубликэмкIэ и ГъэIорышIапIэ ипашъэ, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо регистратор шхъалэу Никифорова Маринэ Иван ыпхъум фэтхъаусыхэх ыпхъу игъонэмыс зэрэхъугъэм фэши».

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ ипресс-къулыкъу

КъокIыпэм илэпкъхэм искусствэхэмкIэ я Къэралыгъо музей и Темыр-Кавказ къута-мэу Адыгэ Республикэм щылэм сурэтышI-модельер цIэрыIоу СтIашъу Юрэ иIэшIагъэхэу къыщагъэлъагъохэрэм клэлэ-цылыкIухэри ашIогъэшIэгъонэу яплъых.

Къесыжъыгъэх

Урысые географическэ обществэм хэтхэу Ермэлхьаблэ щыщэу Юрий Бурлакрэ Мыекьуапэ щыщ Евгений Супрунрэ шэмбэт чэщым Шъачэ къынэсыжъыгъэх. Икыгъэ мазэм и 24-м тырку къалэу Орду хы ШыуцэмкӀэ есыныр ахэм къыщырагъахы, километрэ 500 хъурэ «гъогууанэр» къызэранэкыгъ. Мэфэ 17-кӀэ Шъачэ къэсыгъэх.

Урысые географическэ обществэм АдыгеимкӀэ икьутамэ ипашэу Игорь Огай къызыриуагъэмкӀэ, километрэ 400

къесынхэу зэрагъэнафэщтыгъэр, ау хыуаеу зыхуыбытагъэхэм ыпкӀэ кыкӀэу километрэ 500-м нэсыгъ. ЯщыкӀэгъэ пстэури зы-

тельэу ыкӀи дзэ врачэу Евгений Супрун зытесыгъэ плотми ихьылъагъэ агъэнафэщтыгъэм нахьыбагъ — килограмм 500-м нахьыбэ ыщэчыщтыгъ. Юрий Бурлакэу къесыщтыгъэм ари пышлагъэу дилъэшъуштыгъ.

— Хъульфыгъитлуми япсауныгъэ изытэт дэгъу, ухъазырыныгъэ икьу зэралагъэм ишлуагъкӀэ агъэнафэщтыгъэ уахътэм нахь псынӀлэу къэсыжъыгъэх, — къыуагъ Игорь Огай. — Нахь къын зыщальэгъугъэр Пицундэ илэгъо-блэгъу — хыуаеу шылагъэм плотым изы кӀэлъэныкӀэ ыгъэфыкьогъагъ, ау ари агъэпщыжъыизэ, Шъачэ къекӀужъыгъэх.

ШокӀ зимылэ пшъэрылъэу ялагъэр хы портым къесыллэжъынхэр ары. Таможнем ишпхъэхэр амыукьонхэм пае гъунэпкъэухъумакохэм зэпхыныгъэ адашлӀ, къыздырагъэлагъэх.

Къызэресыгъэхэм фэгъэхыгъэу къэбарлӀыгъэлэс амалхэм ялофышӀэхэм зэдэгущылэгъухэр Шъачэ щадашыгъэх, неущ Мыекьуапэ къэкӀожъынхэу агъэнафэ. Къэбар жъугъэм иамалхэм ялофышӀэхэу республикэм шылажъэхэрэми Юрий Бурлакрэ Евгений Супрунрэ залуагъэклэн амал ялэщт.

МЭШЛӀЭКЪО Саид.

Сурэтым итыр: **Юрий Бурлак.**

ТыфэгъушӀо!

Сэнэхъатхэр зыщарагъэгъотырэ хэушхъафыкӀыгъэ Мыекьопэ училищым идиректорэу **Хъут Аслъан Тыркубий ыкьом** ыныбжэ илэс 50 зэрэхъурэмкӀэ илофшӀэгъухэр ягуапэу фэгъушӀох.

УилэнатӀэ гуахъо хэбгъуатэу, Къыпщыгугъыхэрэр бгъэразэхэу, Уигушылэ гъозапӀэ афэхъоу, Алахьым бэрэ лъэпкъым уфегъэлажэ. Уипсауныгъэ пытэу, уицӀыфыгъэ зиубгъоу тапэ бэрэ джыри уитынэу тыпфэлъало.

Ӏэпылэгъу псынӀкӀэм иномерэу «112-м» техьащтых

Ӏэпылэгъу псынӀкӀэм иномер зыкӀэу «112-мкӀэ» джы укьяджэн плъэкӀыщт зилӀэпылэгъу уищыкӀэгъэ къулыкьухэм. Зэ мы телефоным узытеорэм, хъугъэ-шлагъэ къызщыхъугъэ чыплэм мэшлогъэкӀосэ ыкӀи къэзыгъэнэжъыхэрэ къулыкьухэр, полицием, медицинэм ялофышӀэхэр, нэмыкӀхэри псынӀкӀэу къэсыщтых. Мыщ фэгъэхыгъэ хэбзэгъэуцугъэу къыдэкӀыгъэм кӀуачӀэ илэ хъугъэ.

Урысые Федерацием ошӀэ-дэмышӀэ лофхэмкӀэ и Министерствэ ипашэу Владимир Пучковым къызэрэхигъэщыгъэмкӀэ, номерэу «112-р» Америкэм икьэгъэнэжъын къулыкьоу «911-м» фэдэщт ыкӀи мы илэсыр имыкӀыизэ тикъэралыгъо икьэлэ инхэмрэ ишӀолпыри 9-рэ лоф ащишӀэнэу ригъэжъэщт. Урысыем исубъектхэр зэкӀэ мы системэм техьанхэу загъэнафэрэр 2017-рэ илэсым ехьулэу ары. Адыгеир пштэмэ, номерэу «112-мкӀэ» джырэ уахътэм укьызэджен плъэкӀыщт закьор мэшлогъэкӀосэ къулыкьур ары.

Мы системэм мырзэуцтэу лоф ешӀэ: кытеуагъэхэм ялоф зэхэзыфырэ гупчэм къэбарыр апэ ӀэкӀэхэ, нэужым хъугъэ-шлагъэм идэгъэзыжъын фэгъэзэгъэн фэе къулыкьухэр диспетчерым егъэнафэх. ГушӀылэм пае, гъогум хъугъэ-шлагъэ кызытехъухэкӀэ,

Ӏэпылэгъу псынӀкӀэм даклоу мэшлогъэкуасэхэми укьяджэн фае. Системэу «112-м» ишлуагъэкӀэ нэгъэулӀэлӀэгъу заулэ тешлагъэу къулыкьу зэфэшхъафхэм макъэ ягъэлугъэ мэхъу, ахэр ищыкӀэгъэ чыплэм псынӀкӀэу къэсых. Джащ фэдэу мы электроннэ системэм иамалхэмкӀэ хъугъэ-шлагъэ къызщыхъугъэ чыплэр ыкӀи телефонымкӀэ кытеорэ цыфым иномер автоматическэу гъэунэфыгъэхэ мэхъух.

Ӏэпылэгъу кыюзыгъэкӀын фэе къулыкьухэм ыпӀэки номерэу «112-мкӀэ» укьяджэн плъэкӀыщтыгъ. Ау ащ фэдэ амал зилагъэхэр сотовэ телефон зылыгъхэр арыгъэх. Джы мыщ фэдэ Ӏэпылэгъум кьэлэ телефонымкӀэ укьеджэн амал щылэщт.

Шъуналэ тешудз, телефон номерхэу «01-м», «02-м», «03-м», «04-м» теоштыгъэхэм ахэр джыри кыызфагъэфедэнхэ алъэ-кыщт.

БзэджашӀэу зыльыхъущтыгъэхэр къаубытыгъ

ХъункӀэн бзэджэшлагъэ зезыхъагъэу зыльыхъущтыгъэхэ хъульфыгъэр хыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкьу и ГъэларышӀапӀэу Адыгэ Республикэм щылэм илофышӀэхэм мы мафэхэм къаубытыгъ. Сабый плупкӀэр зэримытырэм кыхэкӀыкӀэ мы хъульфыгъэ дэдэм ыльэныкьокӀэ хыкум приставхэм я Мыекьопэ кьэлэ отдел лоф кызылӀуихыгъэу щытыгъ.

Зыщыпсэурэ ыкӀи зэрытхэгъэ унэм ар къекӀолӀэжъыщтыгъэп, хэбзэухъумэкӀо къулыкьухэм зашлуигъэбылӀыщтыгъ. Зыныбжэ имыкьугъэ исабыи ритыжъын фэе чыфэу тельыр сомэ мин 400-м ехъугъагъ.

Ащ иунэ тхьамэфитлум кыклоцӀ хыкум приставхэм «къагъэгъунагъ» ыкӀи ар хъаулые хъугъэп. Мафэ горэм хъульфыгъэр ипсэулӀэ къекӀолӀэжъыгъ, а чыплэм хыкум приставхэр ащ шыпэгъокӀыгъэх.

Нэужым егъэзыгъэ лофкӀэ ар хыкум приставхэм яотдел къащэгъэ ыкӀи 2013-рэ илэсым шышхъэлум и 9-м ехъулӀэу чыфэу зэтэхуагъэр къыпщыныжъын зэрэфаер гурагъэуагъ.

Ипшъэрылхэр игъом зимыгъэ-цакӀэкӀэ уголовнэ пшъэдэкӀыжэ зэрэрагъэхъыщтыри ралуагъ.

Хъульфыгъэм кызыэриуагъэмкӀэ, 2009-рэ илэсым кыщегъэжъагъэу 2012-рэ илэсым нэс хъапсым дэсыгъ, джырэ уахътэм лофшӀапӀэ илӀэп, сабый плупкӀэр ытыжъыным зыщидзыерэп ыкӀи тӀэкӀу-тӀэкӀоу чыфэр ыпщыныжъыным фэхъазыр.

Зыльыхъущтыгъэхэ хъульфыгъэр мы мэфэ дэдэм полицием икьулыкьушӀэхэм алӀэла-гъэхъагъ.

Хыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкьу и ГъэларышӀапӀэу АР-м щылэм ипресс-къулыкьу.

Шышхъэлум и 15-м шӀомыкӀэу

ШокӀ зимылэ пенсие ыкӀи медицинэ страхование-хэмкӀэ лофышӀэхэм къафалытэгъэ ыкӀи атыгъэ страховой тынхэмкӀэ апэ-рэ илэсныкьом ыкӀи шхъэзэкъо (персонифицированнэ) учетым ехьылӀэгъэ къэбархэу 2013-рэ илэсым иятӀонэрэ мзищ атепытагъэхэр лофшӀапӀэхэм алыхыгъэнхэр ПенсиехэмкӀэ фондэм Адыгэ республикэмкӀэ и Къутамэ лъегъэкӀуатэ. Мы лофшӀэныр бэдзэогъум 1-м рагъэжъэгъагъ ыкӀи ащ иплӀлӀэ иаужырэ мафэу

щытыр шышхъэлум и 15-р ары.

Ащ имызакьоу, отчетыр зауырэ мафэм тефэ бэдзэогъум тельытэгъэ страховой тынхэр затынхэ фэе плӀлӀэм иаужырэ мафэ. Арышъ, ПенсиехэмкӀэ фондэм Адыгэ республикэмкӀэ и Къутамэ отчетхэри страховый тынхэри етыгъэнхэмкӀэ плӀлӀэу къэнэжъыгъэр мэкӀэ дэд. ПлӀлӀэр зыукьуагъэхэм тазыр-

хэр зэрэтыралъхъащтхэр зышамыгъэгъупшэмэ нахьышӀу.

Адыгэ Республикэм цыфхэм лофшӀэн щызытырэ лофшӀэлӀэ 4777-м е зэкӀэмэ япроцент 85,5-м отчетхэр къатыгъах. Къэлогъэн фае электроннэ-цифровой кӀэтхэжъыкӀэр агъэфедэ-зэ пстэуми отчетхэр кызыэратыгъэхэр. А шыкӀэр пстэуми анахь дэгъоу алытэ, сыда плӀмэ бгъуитлуми лофшӀэгъу уахътэр къафегъэнэжъы. Мы шыкӀэм тетэу отчетхэр тыгъэнхэм пылӀ шапхъэхэри шыкӀэхэри ПенсиехэмкӀэ фондэм исайт иедзыгъоу «лофшӀэн зытыхэрэм апае» зыфилорэм ижъугъотэщтых.

ПенсиехэмкӀэ фондэм Адыгэ РеспубликэмкӀэ и Къутамэ ипресс-къулыкьу.

Сыдигъуи шъуналэ тежъугъэт

Джырэ мафэхэр зэрэфабэхэм кыхэкӀэу машо кьэхъуным ищынагъо щыл. Анахъэу губгъохэм арыт уц гъугъэхэм, хэкӀхэм, мэххэм машом закъыщиштэн ыльэкӀыщт.

УФ-м ошӀэ-дэмышӀэ лофхэмкӀэ и Министерствэ и ГъэларышӀапӀэу АР-м щылэм ипресс-къулыкьу кызыэритырэмкӀэ, шышхъэлум и 11-м кыкӀоцӀ гъогъу 12-рэ уцхэмрэ хэкӀхэмрэ машор къакӀэнагъэу агъэунэфыгъ.

ИлӀэсыр кызыхъагъэм кыщегъэжъагъэу машоу республикэм шагъэунэфыгъэхэм нэбгыри 9 ахэкӀодагъ, нэбгырэ 227-рэ мэшлогъэкӀосэ къулыкьум илофышӀэхэм псаоу къагъэнэжъыгъ.

Машо кьэхъугъэу шъурихьылӀэмэ, мэшлогъэкӀосэ къулыкьум ителефонэу «01» зыфи-

лорэмкӀэ псынӀкӀэу шъутеу. Ӏэпылэгъур къэсыфэкӀэ амалэу шъуилӀэмкӀэ машор жъугъэкӀо-

сэнэу ежъугъажэ, цыфхэр кыхэшъушых.

(Тикорр.).

УПСАУНЭУ УФАЕМЭ

Тызыщыпсэурэ шьолпырым, тичыгу псауныгэмкля фэдэу, хэшылк фыуилэмэ, бэ кышчыкырэр, илээс реным бгээфедэн плээкынууи маклэп ахэтыр. Ахэм зыклэ ащыщ мылэрысэр.

Мылэрысэр цыф псаухэми, сымаджэхэми шуагээ кьафэзыхырэ пхэшхьэ-мышхьэхэм ащыщ. Ляэпкь пчягэу мыхэр зэтефыгээх, ахэм зэклями ахэлых кислотэ зэфэшхьафхэр, баих железэмкля, витаминьбэхэмкля. Микроэлементхэм ягугу пшын хуэмэ, мыхэм бэу ахэлых калиер, кальциер, фосфорыр, натриер, цинкыр, нэмыкхэри.

Пкышьяолым зэрар езыхын зыплээкышт вещество зэфэшхьафэу ащ хахьэхэрэр «кыхэщыжыгэнхэмкля» мылэрысэм ишогэшхо кьаклоу шэныгэлэжхэм агьэунэ-фыгь. Калием ищыгэу мылэрысэм

хэлым ишуагээклэ, жьэжыехэм тэрээу лоф амышлэ хуэмэ, лэпылэгьушу ар мэхьу.

Мылэрысэр зыщызэгоупкыгээ чыплэр псынклэу мэушлүцымэ ыкли хэфэгакля клэпэу щытмэ, лын-тфэхэмкля дэгьоу народнэ медицинэм ело, ахэр (пырыкляуаплэхэр) нахь пытэ ешыхэш.

Мылэрысэпсым жьэжыехэм дэгьоу лоф арегашлэ, мыжьо ахэм арымышхонымкля амалышлоу щыт. Мылэрысэ хафэм ипс ешыхэмэ дэгьу шьоушыгэу уз зилэхэр, а псым шхьэузыр хегьэжыуклы, дэгьоу уегьэчые, бащэ пшыхыгэу, онтэгьу ухьыгэу уегуцафэмэ, мылэрысэ хафэм ипс ар «ыгьэтэрэзыжыщт».

Шууфэсакь! Мылэрысэ хафэр ашхы хьуштэп зинэгьучлэгь (поджелудочнэ железар) узыхэрэм, нэгьум е клэтым егьэ уз («язвенная болезнь» зыфалорэр) зилэхэм.

Артритым ыгьэгумэклыхэрэм

Псы стэчаным щайджэмышхым изэу мылэрысэ уккус («яблочный уккус» зыфалорэм фэдэ) хапклязэ, мафэм пллэгьогогьо уешьощт. Тхамэфитлукля узыр нахь макля хьуштэу ело народнэ медицинэм.

Дэу чьыхэрэм

А уккусым фэдэу щайджэмышхым изи 3 ыкли шьоу стэчаннэко зэхэбгэклухьанхэш, угьолыжыным ыпэклэ уешьощт.

Кьамцыч зытетхэм

Лудэнэ псыгьо пытэклэ мылэрысэр зэфэдитлоу зэгоупкыныш, а ныкьуитлур щыпфэшт кьамцычым. Нэужым ахэр (ныкьуитлур) зэтеплхьажыынхэш, зэрээгоупкыгьэгьэхэ луданымкля зэтеппхэжыщтых. А мылэрысэр етланэ ебзым хэлпхьашт. Ащ ар зыщышукля, кьамцычри клэдыщтэу ары народнэ медицинэм зэригьэунафырэр.

Гриппыр

Мылэрысэм ыкышьяо теуупсыкыныш, жьгьэу уупклятэныш, шхьа-тепо илэу зыгорэм иплхьашт ыкли псы гьэжыогьэ стэчан клэпкляшт. А псым уешьон плээкыным нэсыфэ ышхьэ теплагьэу щыбгьэтышт, нэужым ар кыклябгьэчыныш, фабэу уешьощт.

Шхьацыр еклымэ

Псы гьэжыогьэ стэчаным мылэрысэ уккусэу щайджэмышхым изитлур хэлкляныш, мафэм зэ уешьощт. Арэуштэу тхьамафэрэ пшыщт.

Нэгьушьяо пхьашэр

Мылэрысэ хафэу гьэушкьяоляэмкля бгьэушэбыгьэм джэмышхышхьытлур кыхэлхыныш, ащ хэптэкошт картоф крахмал щайджэмышхым изэу. Ахэр дэгьоу зэхэбгэклухьанхэш, нэгьушьяом щыпфэшт. Такыкы 10 — 20-рэ зытелькля, псы фабэклэ тептхьакыкыжыщт. Арэуштэу пшызэ нэгьушьяор шьабэ хьушт.

Лээкля амалэу илэхэр

Щитовиднэ железар ыгьэгумэклыхэрэм

Мафэ кьэс мылэрысэм илэ клэ цыкыуи 5 — 6 пшыхышт. Цыфым чэщ-зымафэм ищыклягьэ йодыр ахэм рагьэкьужыщт.

Льы макля зыклэштхэм (малокровиер)

Мылэрысэ тхьэпэ гьэушкьяоигьэ джэмышхышхьэм псы гьэжыогьэ стэчан клэпкляныш, зы сыхьатрэ щыбгьэтышт. Ар узыжыныш, шьоу тлэку хэлэу стэчан зырызэу щэгьогогьо непэ уешьозэ пшыщт узышхэхэрэм ыуж.

Жьэжые етагьэр (нефрит)

Мафэ кьэс пшхын фае мылэрыситлур (гьэжыагьэми хьушт).

Невралгиер

Псы стэчаным щайджэмышхым из мылэрысэ уккус хэлкляныш, тлэку-тлэклоу, гьоткло-гьуатклоу сыхьат пэпч (мафэм) ипшыщт.

Склероз зилэхэм

Мафэ кьэс мылэрысэ грамм 300 ашхымэ, ишуагээ кьэклошт.

Льыдэкиуае зилэхэм

Мылэрысэр жьгьэу уупклятэныш, псыр кыкляпфышт (е фэшлэу шыгьэ аппаратымкля, е мылэрысэ уклэтагьэм онтэгьу горэ тебгьэоныш). Мылэрысэпс стэчани 3-рэ псы кызырыкло стэчанрэ зэхэлкляныш, зэфэдитлэу бгощыныш, мафэм ипшыщт.

Нэклубгор
зыгьэхьазырыгьэр
ЖАКЛЭМЫКЬО Аминэт.

Льынтфэхэри нахь пытэ ешых

Косметикэм зэрэщагьэфедэрэр

Нэгьушьяо «гьонлагьэр»

Зы мылэрысэ гьэушэбыгьэр, кьое гьэушкьяоигьэ джэмышхышхьэ, джэмышхышхьэм изэу щэ ыкли щэтэ джэмышхышхьэ зэхэплхьанхэш, дэгьоу зэхэбгэклухьаштых. Нэгьушьяом ар щыпфэныш, такыкы 20-рэ тебгьэлпышт, етланэ псы фабэклэ тептхьакыкыжыщт.

Нарэхэр

Сымаджэу зышхьэ ощыр зыхэлпыр лэзэм дэжэ члэхьагь. — Уклялэгьум гьожэ уз кыюузыгьа е нэмык уз горэм уигьэгумэкыгьа?

Лазэр мыгумэклэу ыдэжэ члэхьагьэм кьеупкляу фежыагь.

— Зичэзыур кычлэрэхь, — ело лэзэм.

Сымаджэр ащ икабинет зэрэчлэхьагьэр ыгу римыхьэу релю:

— Сыдэуштэу укычлахьэра? Икыжы иклярыкляу кычлэхьажэ,

— Сыдэуштэу укычлахьэра? Икыжы иклярыкляу кычлэхьажэ...

плэакьохэр плээшухэу, плэ уныбэ телэу, лэшэу уцэлоу...

Нарэхэр УДЫКЛЭКО Казбек кытфигьэхьыгьэх.

Лъэпкъ шлэжыыр унагъом къыщезжъэ

Цыфыр зыгъэдахэрэр, дэгъур къыфэзылэжыырэр, къарыу къезытырэр ищылак, изеклуак. Узыщыщ лъэпкъым пцлэ щылэтыгъэ хуныр, лъэпкъ шлэжыгъур къэблэжыныр лэслэхэп. Ащ гъусэу илэх нэхъири, намысыри, укытэри, лэдэбыри, цыфмэ шхъэклэфэныгъэ афэшлыгъэныри.

къэ шъабэу, бырсыр гори къыпымыклэу, клэлэ шэн гъэтлыгыгъэ зилэу зэрэщытыгъэр. Пщынэр къызиштрэм лэгъо-благъом

къыщедэлухэрэр щымытыжыу хуэхуэ къыгъашыщыгъэх. Непэрэ мафэм Мыхъамэт сценэм зэрэщытлэгъурэм а шэн-зеклуаклэхэр хэткли тинэрылэжыу.

«Мыхъамэт дэгъоу ордэ къелу, пщынэри жынчэу егъэбзэбзэ» слоньш, зыгорэм езгъэгъэшлэгъон гухэлъ силэп. Нэмыкл лъэныкъомклэ ащ зеклуаклэу сз бэмышлэу еслэгъулагъэм нахышлоу Мыхъамэт сыригъэпллыгъ, сз сисабыим фэдэу сышыгушлыкыгъ. Сильфыгъэхэр хъупхъэх, яшэн-зеклуаклэки сагъэразэ, еджагъэх, псэуклэшлуи ял, саблэхопсыкырэп. Мыхъамэт чыжъу зэрэщыцлэахэрэм ыпкъ кыклэу сыфай нахъ игъэклогъыгъэ нэлусэ фэсшынхуэ.

фэдгъэшлэжыу, къыздедгъэ-чэкклэху тыщытыгъ плэми пцлы хуэнэп. Ежхэми альэкл къа-темынагъ. Джауштэу, бэшагъэу тызэлумыклэгъу Марыетрэ сэрырэ джыри тызэфэзыгъ.

Мэфэ пчъагъэрэ тызэгъусагъ, Мыхъамэт ицыфыгъэ, игушъэбагъэ, игумэклыгъо осэ ин афэшлынэу щытыгъ, ауштэу ренэу ар ишэн-зеклуаклэу зэрэщытыр нэрылэжыу тфэхуыгъ. Апэрэ мафэхэм Мыхъамэт ренэу янэ дэжъ къылуладэмэ, изэрэщыт зэригъашлэмэ, ищы-клагъэм гъунэ альифэу щытыгъ. Къызэрэфэгумэклэу, шлу инэу къызэрилэжыгъурэр къы-хэщэу къыфэшъэбагъ, къыфэгумэхагъ. Илоф фэгъэхыгъэу къэлэ чыжъэ клон фаеу зэхъум янэ къырилуагъ: «Тян, укэ-мыгумэкл, зыфэсакъыжъ. Сэ ренэу уикъэбар зыщызгъэклэ-штэп, сыкытео зэпытышт зэрэсихабзэу». Къыклэлыклогъэ пчэдэжхэм жъуэ ригъажъэ-зэ янэ изытет зэригъашлэ-щытыгъ, ежхыми къэбархэр къыфилуатэщытыгъ. Ныр зыгъэрэзагъэм насып мыухыжъ къыфэклонэу щытымэ, Мыхъамэт насыпыр къетэкъохышт. Ащклэ тэ тыфэлъэлэшт! Къы-лэжыгъэуи щыт!

Сеупчыштыгъэ Марыет: «Мыр сымэджэщым узэрэщылэм нахъ егъэгумэклышъ ара, хъа-уми сыда?» «Хъау, унэм си-сыми сыдигъуи ар ишэн. Ятэрэ сэрырэ тшхырэмрэ тшлэрэмрэ гъунэ къалыфэу, тызфэса-кыжынынэу къытэлъэу», — ело ным лэгагъэрэ рэзэныгъэрэ кыхэхэу. Ным къыклэупчлэ къэсми «тати сыдэгущылагъ, ащи ышлэрэр зэзгъэшлагъ, сшы-нахыкклэхэм ялофхэри агъэца-клэх, уикъорылф цыкълухэми сакълэупчлагъ», — ело клэлэ хуупхэм.

Мыхъамэт иунагъо фэшпып-къэу, ишхъэгъусэ шхъэклафэ фишлэу, исабийхэм бгъэжъу ашхъэщытэу, ныбдэжъу хъа-лэлэу, ныкылыфыгъэ гупсэу щыт клэлэ маф. Ичылэ фэгумэклэу, къыздэхуухъэгъэ ша-гум ыгуклэ епхыгъэу, иунэ ыгъэклараклэу, нэжъ-лужыымэ

шхъэклафэр афишлэу мэлсэу. Янэрэ ятэрэ зыгъашлоу, ягушылэ уасэ афэзышлырэ клэлэ гъэ-сагъ.

Мыхъамэт сыфэусэ

«Куп зезыщэрэр, куп ыуас» зэралоу, Мыхъамэт зэрищэрэ купхэу, сценэмклэ ыгъэдало-хэрэр купышхох. Уасэу илэми егупшысэгъуаеп. Ахэмэ сз си-гушылэхэр къаугъоигъ, Мыхъамэт усэ фызэхэзгъэуцагъ.

Адыгэ хэкум иклэлэ плугъэу, Къыблэ шьолъырыр зышло-джэнэтэу,

Цыф лъэпкъэу исмэ ыгуклэ аделэу,

Мэкъэмэ дахэклэ шлум ты-фэзыщэу,

Дзыбэ Мыхъамэт сыфэусэ-нэу,

Сыфэжъэн сз, сыгур къыз-делэу.

Ллэхуупхъ, Мыхъамэт, бэу о узаф,

Ллэхуупхъ, Мыхъамэт, бэу о учэф.

Зыч-зылчэгъоу тилъэпкъ зэкъотынэу,

Мамырныгъэр тэ дгъэлъэ-плэнэу,

Усэ ордэклэ тэ укытадж,

Шхъэклафэр пфэтшлэу тэ тыпфэтэдж.

Зэрэ Кавказэу о кыпфэ-раз,

Тихохъу дахи кыпфэтэгъаз:

«Угу иллы пстэури о кыб-дэхуэнэу,

Уитхъагъуи уигупсэмэ кыб-далэтынэу.

Уиорэд шлагъомэ тэ ты-къажен,

Мэхъанэу ащ ялэр тэ зэхэт-шлэн».

«Остыгъэм пэнэфэу уилъа-гъор нэфэу,

Мэфэ зэпстэури о пфэ-хъарынэу,

Гушылэ лэтыгъэклэ сыфай пфэслонэу:

Гум хэкл щымылэу, ренэу учэфэу,

Къало, Мыхъамэт, ордэ гохъ-хэр,

Къегъалу уипшыни къэшъо зэфаклор».

Мыхъамэты купышхохэр зэхещ,

Иорэдымакъэ гур зылэпещ.

Цыф шлагъоу зэклэм ар япаш,

Гушылэ зэкълужкклэ зэфагъэм тыфещ,

Опсэу, Мыхъамэт, гур къэ-олэт,

Опсэу, Мыхъамэт, цыфыгъэр олэт.

Хэмылажъэу къыхэклырэн

Адыгеим щыклорэ мэфэклэхэм Дзыбэ Мыхъамэт мэхъэнэ ин ареты. Тыдэ щылэми, сыд фэдэ лоф илэми хэкужыым къэзыгъэ-зэжыгъэмэ я Мафэ хэлэжъэ-ныр шэнышлоу фэхуыгъ. Тихэку гупсэф щызыгъотыжыырэ тилъэпкъэгъухэм алоклэ, гушылэ фабэхэр арело. Шышхъалум и 1-м Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние Хэ-кужыым къэзыгъэзэжыгъэмэ афэгъэхыгъэ пчыхъэзэхэхъэу щыкълуагъэм Дзыбэ Мыхъамэт адыгэ ордэу кыщылугъэр едэлугъэмэ лъэшэу агу рихыгъ.

Клэлэшлоу, клэлэ нэфэу, клэлэ гу къабзэу щытым ятэ-янэхэм сафэлъало: «Аслъанрэ Марыетрэ, Мыхъамэт цыф гупсэу зэрэжыгъэсагъэр тинэрылэжыу, сэгугъэ зэклары къыфэразэу. Шъуисабыйхэмклэ гухэлъ лъа-гэу, гупшысэ лэшлоу, клэхопс инэу адышъуилэр къыжъудэху-нэу, псауныгъэ пытэ шъуилэу бэрэ шъуибынмэ шъуадыщылэнэу сышъуфэхъоху.»

Щыгушъэ Сари шлу слъэгъу-гъэу, сянэ ишъэбагъэ сыгу кыгъэклыжъэу, идахэрэ илушы-гъэрэ зэхэсшлагъэу щыт. Цы-фышлэхуэ Сарэрэ Марыетрэ гъусэ пфэхуэнхуэ, гушылэгъу уадэхуштымэ насыпыгъ. Яса-бий гъэсагъэхэм къагъэдахэ-хуэ, яшэн-хабзэхэм къагъэ-клэраклэхуэ мэлсэху. Сщымы-гупшэнхуэ, зыслэгъухэклэ са-щыгушлукынынэу, сафэзэщынэу сыгу чыплэ шаубытыгъ.

НЭГЪОЙ Светлан.

Джыракъые гурыт еджаплэм иклэлэгъадж.

Сурэтым итыр: Адыгэ Рес-публикэм изаслуженнэ арти-стэу Дзыбэ Мыхъамэт.

Тезыхыгъэр Емтлыл Нур-бий.

Егъэжъаплэ фэхуыгъэр

Адыгеим иллыклогхэм ахэт-хэу си Марзыети, Дзыбэ зэ-шыхыри 1995-рэ илъэсым Те-мыр Кавказым иклэлэеджакло-хэм ямузыкальнэ-художествен-нэ творчествэ фэгъэхыгъэ фестивалым хэлэжъагъэх. Кав-каз щыпсэурэ лъэпкъхэм ялы-клогхэр ащ рагъэблэгъэгъагъэх. Ахэм зэклэмэ анахъ шлу щалъэ-гъугъэхуэ, къахагъэщыгъэхуэ щытыгъэх тэтиехэр. Шлухъа-фынхэмрэ щытхуэ тхылъхэм-рэ къафагъэшъошагъ, зэклэ къеколлагъэхэм зэхэхуэ ацлэ инэу къыщалауагъ. Фестивалыр тхъамэфитло реклокыгъ.

Зыщызэфашлыжыырэ мафэм тэри, ны-тыхэм, тырагъэблэгъа-гъэу щытыгъэти, сз сыклогъагъ. Тисабыймэ гушылэ дахэу къа-фалуагъэм сигъэгущоу сыщы-сыгъ. Мощ фэдизэу къызэхэ-хъагъэхэм къазэрахагъэщыгъэ-хэм лоф адзэушлэщыгъэхэри лъэшэу рырэзагъэх. Джы сыгу къэклыжыи ащ дэжыым Мыхъамэт ласэу, укытапхуэ, ыма-

Лыхылыхэм зэрафыщытыр

Сыд фэдэ мы клэлэр иуна-гъоклэ, янэ-ятэхэмклэ?

Янэ фэмьдэгъу лъфыгъэ щылэу сшлэрэп. «Ным ыльэгъу джэнэтыр члэлъ», «Алахыр ным ылэхэмклэ сабыим ышхъашъо телабэ» зыфэллошт адыгэ гушы-лэжымэ тилъэпкъыклэ мэхъа-нэшхо ятэты, гушылэ куумэ къа-рыу къытхалхъэ. Ныр илфы-гъэхэмклэ псэемыблэжъ, ишлу-лэгъуи икъарыуи гъунэнчъ. Хэтэ ным ыл узымэ, ыгу хэ-клымэ зэхэзымышлэрэр, мыгу-лэрэр?! Шыпкъэ, хулыфыгъэ клэлэмэ ар зэклэми зэфэдэу къагъэлъэгъошъурэп, агу илпыр къыдатлупшыпэрэп.

Щылэныгъэ гъогум къутэмэ пчъагъэ кыхэклы. Гъашлэр лъыбгъэклуатэ къэс уипсауныгъи зэщыкълуагъэ мэхъу. Шыгушъэ Сар, Дзыбэ Марыет, сэры апэрэ мафэм щегъэжъагъэу зы палатэ тызэдифагъэу хэку сымэджэщым тхъамэфитлур щыдгъэклуагъ, лулхъэр зэдэг-гощыгъ, шлу тэзэрэлъэгъугъ. Тиклалэхэр къызыклогхэклэ, за-

Лофхэм язытет прокуратурэр лъэплъэ

2013-рэ илъэсым имэкъуогъу мазэ къыщегъэжъагъэу джырэ мафэ-хэм анэс зэпахырэ узэу менингитыр къызэузыгъэу Тэхутэмкыбэе районым исхэм япчъагъэ нэбгыри 6-м клэхъагъ: 3-р зыныбжы икълугъэх, адэрэхэр сабыих. Мыщ кыхэклыклэ АР-м къэбзэныгъэм-рэ эпидемиологиерэклэ и Гупчэ икълутамэу районым щылэмрэ лэзэплэ-пэшлорыгъэшъ учреждениехэмрэ зэгъусэхуэ лофтхъэбзэ гъэнэфагъэхэр зэхашэх. Лофхэм язытет зэхъоклыныгъэу фэхуэх-рэм прокуратурэр альэплъэ.

Менингитыр къызэузыгъэ пшэшъэ-жыитлоу илъэси 5 ыкли илъэси 8 зыныбжхэм джырэ уахътэм къалэу Краснодар дэт хэушхъэфыкыгъэ клэлэцыкълу сымэджэщым щылазэх.

Шъугу къэдгъэклыжыын, менингитыр жыым хэтэу зэрэзэпынхын плъэклыштым даклоу, лэ шлоухэмклэ, гъомылапхъэ-хэмклэ, пхъэшхъэ-мышхъэхэмклэ, хэ-тэрыкълэхэмклэ, псымклэ къыппыхъан ыльэклышт. Джащ фэдэу зызшагъэпс-кырэ бассейнхэм ыкли псыубытыплэ-

хэм ар къахэклэу агъэунэфыгъ.

Узым нэшанэу илэхэмклэ пэтхуэ-лутхуэм хэбгъэклогклэн плъэклышт. Ащ кыхэклыклэ сымаджэхэм ащ мэхъа-нэшхо ратырэп. Ау температурэр къы-дэклуаеу, шхъэр узэу, гур зэлэхъэ зыхуэклэ, врачым псынклэ дэдэу зы-фэбгъэзэн зэрэфаер хэти зыщыгъэгъупшэ хуэштэп. Анахъэу илъэси 3-м нэмы-сыгъэ сабийхэм уналэ атебгъэтын фае. Шъор-шъорэу шъуэлэзэжынынэу шъуфе-мыжъ, ащ клэхуэ дэй фэхуэн ыльэклышт.

Сурэтым итхэр (сэмэгумклэ укьиклэу): **Хьут Русльан, иклалэхэу Тимур, Рустам, ишъхьэгьусэу Марьет.**

Тиджэгун нахь маклэ тэшы,
Тиеджен льытэгэкүатэ.
Унэ юфымклэ тыкьабзэу,
Тянэ-тятэхэм таделэ.

Льытэныгъэм щытхъур къыдэкӀо

О мардж хъужын, Быжыкьо Мухъарбий! Узышлэрэ цыфыбэхэм сэри захэсэлы-тэш, бэмышлэу гъзетым къысыджыкыгъэ къэбарышлум сыкыпкырыкыгъэ ситхыгъэ къезгъэжыагъ. Апэрапшлэу илээс 75-рэ зыкыхъгъэ щылэныгъэ гъогу шлагъоу къызыппчыгъэм лофшлэгъэ зэфэшхьафыбэу щызышлэпхыгъэхэм льытэ-ныгъэу ыкӀи щытхъоу къып-фахыгъэр зэрэмымакӀэм сы-щыгуагъэш, зэкӀэ бгъэцэкӀагъэр къэлотэгъуаеш, сэри сшлэхэрэм ащышхъу дахэкӀэ пцӀэ рязыгъалохэрэр мыщ къыщыстхыщтых.

О Мухъарбий, зыкыпфэсэ-гъазэш, нэрмылэгъоу сыб-дэгущы, сэшлэ унэгъу клэтхъу къыпщытхъунхэр къызыремы-гъэкӀурэр, арыш, сыкымылэгъоу уидахэ къэсӀошт, умышла-гъэрэ зэшлэмыхыгъэрэ къэст-хыштэп, зэкӀэ сикъэлэмыпэ къыпкыштыр, зы хэгъахъуи имылэу, уищылэныгъэ гъогу щыбгъэцэкӀэгъэ закӀ.

Мухъарбий, уищылэныгъэ инахыбэр мэкъумэщ хызмэ-тым фэбгъэлажъэзэ, узщыпсэ-урэ чыгум игъэбжъу хэб-гъэхоним ренэу упылгыгъ ыкӀи ащ тебгъэлодэгъэ кӀуачлэри акъылри цыфхэм шлукӀэ ята-гъэх. Ары льытэныгъэри щыт-хъури къыпфэзыхыгъэхэр.

Цыф дэгубэ тиадыгъ лъапкь фэзыплугъэ къоджэ шлагъоу Кошхьаблэ 1938-рэ илээсым укышхыгъу. Колхоз лэжыкӀо унагъу укызырэхъуагъэр. Уятэ Батырбэчэу колхоз губ-гом икӀи Хэгъэгу зеошхом имашло пахы, сэкъатныгъэ къы-хэзыхи къэкӀожыгъэмрэ уяне Кизазэрэ лофшлэным зыщымы-дзыеу, ар дэгъоу бгъэцэкӀэмэ льытэныгъэу къыпфашыштыр зэхапшлэу уаплугъ. Шылэныгъэ гъогу лэбэкъу шлүбэ зыщыб-дзыгъэри еджэпӀэ-гъэсапӀэ пфэхъу.

Гурыт еджапӀэр къызыоух нэуж уфэягъ къэлэшхоу Рос-тов-на-Дону укӀоныш, ащ дэт университетим юрист сэнэхат щызыбгъэгъотына. Гухэлъышлоу пшыгъэм игъэцэкӀэн озгъэбгы-нагъэр зы лофыгу: илээсит-фым ащ ушеджэфэ уяне-уятэхэр кӀинэу къыбдэзэщтхэр зэхэл-шлагъ. Уегупшыси, кыхэлхыгъ къуаджэм упэмычыжъэ хъумэ нахыбэрэ шъуиунагъо укы-зэрихъаштыр. Ащ фэшӀ Мые-кӀопэ мэкъумэщ техникумим инженер-механик отделение уше-джагъ. Ащ 1974-рэ илээсым техник-механик сэнэхат зэ-рэгъотыгъэр къэзыушыхъатырэ дипломыр къыуити, чылэм къызыогъэзэжым, Кошхьаблэ районым ит къуырэу Казен-нэ-Кужорскэм лофыгуабэу щы-зэшлэпхыщтхэм уафэзыщэщт гъогум апэрэ лэбэкъур щыб-дзыгъ. Колхозу «Заря» зыфи-лоштыгъэм иапэрэ трактор бри-гадэ ипашэ апэрэмкӀэ урилэпы-лэгъу. Дэгъу дэдэу къэошлэ-жы а лъэхъаным районым щы-

пэрытыштыгъэ хызмэтшлэпӀэ-хэм ащыщыгъэ колхозым ит-хъамэагъэу, заом иветеранэу зилофшлэклэ цӀэрыуагъэр къыз-фыхыгъэ Н.П. Каменюк ыужы-кӀэ узылуцощт пэщэ ІэнатӀэхэм ягъэцэкӀэн зыфэбгъэсэнымкӀэ ишлуагъэу кыокыгъэр. Хэгъ-эунэфыкы сшлӀогъу уишлэ-ныгъэ хэбгъэхон зэрэфаер зэхапшлэзэ, 1974-рэ илээсым лоф пшлэзэ Краснодар дэт мэкъумэщ институтыр заочнэу къызырэхъуыгъэр.

Джаузэ лофшлэным кӀэлэ ныбжыкӀэр хэгъуазэ, зыфага-зэрэр шлуагъэ кыкӀаклоу ыгъэ-цэкӀэным фэзыщэщтхэ амал зэфэшхьафхэр ылэ кырегъа-хъэх. Зыдэлажъэхэрэм льы-тэныгъэу къыфашырэм зэрэха-хъорэм даклоу гу къылытэ нахъ лофшлэн инхэми язэшл-хын зэрэфэхъазырым. Мухъар-бий ащэ объединение «Мэ-къумэщтехникэм» ирайон къу-тамэ механикэу щылэжъэнэу. Ащи кӀалэм инасып къыше-хы зыщылэжъэщт лофшлэпӀэм узкӀырыплэнырэ шысэ зытеп-хынрэ пашэ зэрилэр. Ашыгъум объединением ирайон къута-мэ пэщэныгъэ дызэрихъаштыгъ районым имызакъоу, хэкуми дэгъоу щызылэшлэщтыгъэ Хъот Адам. Заом илэхъан ар парти-занхэм я МыекӀопэ отряд хэтыгъ, зео ужим Адыгэ хэ-кур зыпкь игъэуцожыгъэным

чанэу хэлэжыагъэхэм ащыщыгъ. Хъотыр Кошхьаблэ дэтыгъэ колхозу Кировым ыцӀэ зы-хыштыгъэм тхъаматэ зы-фашыми, специалист ныбжы-кӀэу лофыгъо дэгъубэ зэшлу-хыныр зыпӀэ кӀэт Мухъар-бий ыдэжъ ыщэжы, инженер шхъэлэ ІэнатӀэм луыгуауцогъагъ.

ЫпшӀэкӀэ зигугъу къыщыт-шыгъэхэ Николай Каменюк-рэ Хъот Адамрэ афэдэ на-хыжъхэр арых Мухъарбий фэдэ ныбжыкӀэхэм щысэте-хыпӀэу ялагъэхэр. Ащ игукъэ-кыжыбэхэм зыкӀэ ащыщ хэ-гъэгур фашистхэм ащызыухъ-мэгъэхэ, заом эщигыжъогъэ пстэури зыпкь изыгъэуцожы-гъэхэ тинахыжъхэу шлэныгъэ дэгъу зэрагъэгъотыным игъо фимыфагъэхэу, ау лофшлэклэ-шлоу алӀкӀэлым ыпкь кыкӀэу ахэр зэхэщэкӀо ыкӀи пэщэ шлагъохэу зэрэщытыгъэхэр.

Илээс заулэ тешлагъэу Бы-жыкьо Мухъарбий къегъэзэ-жы объединение «Мэкъумэщ техникэм» ирайон къутамэу ыпӀэ-кӀэ лоф зышлэщтыгъэм, джы ащ ипашэ мэхъу. 1977-рэ илээ-сым етӀани ащэжы зыдэщы-лэгъэ колхозу Кировым ыцӀэ зыхыштыгъэм тхъаматэу. А ІэнатӀэр илээсипшлэ егъэцэкӀэ.

А илээсхэм ыгукӀэ бэрэ зэрафэкложырэм ишыхъатэу джы Мухъарбий игукъэкыжъ-хэм къахэжыуыкыжыкы кол-

хоз тхъаматэу зыщэтым пчэ-дыжым сыхъатыр 6-м шломы-кӀэу къызырэтэджыщтыгъэр, планеркэмкӀэ ригъажэти, мэфэ реным лофшлэныбэ ыгъэцэкӀэти, пчыхъэ кӀахэм унэм къызы-рихъажыштыгъэр, лэжыгъэ пхыгъо е лухыжыгъо уахътэ-хэм чэщ-зымэфэ псаухэр лоф-хэм апылгызэ зэригъаклошты-гъэхэр.

— Тхъаматэр зэкӀэми алы-лэсын фэягъэ, — ыгукӀэ а охътэ чыжъэм зидзыжыгъэу ело Быжыкьоу. — Былымхъун-ми чыгулэжыным хэхъоныгъэ зэдэгъэшлэгъэн, техникэмрэ транспортымрэ зытет ренэу синэллэгъу итын, колхозым щылэжъэрэ пстэуи яфэны-кыуагъэхэр зэзгъэшлэнхэ, ящы-кӀэгъэ Іэпылэгъур алӀкӀэгъэхъан фэягъэ.

А лъэхъаным Мухъарбий зипэцэгъэ колхозым къуаджэу Кошхьаблэ щыпсэхэрэм азы-ныкьо — нэбгырэ 750-рэ шы-лажъэщтыгъ. Ахэм ащыщ пӀпчъ тхъаматэм екӀолӀаклэ къыфигъо-тыштыгъ, хэти зэригъэрэзэщтым пылгыгъ. Анахъэу ыналэ зы-тыригъэщтыгъэхэр хызмэтшлэ-пӀэм пкъэоу илэгъэ механизаторхэр арых. Ащ дэгъоу кыгу-рылоштыгъ техникэу ищыкӀагъэр уимылэу мэкъумэщ хызмэтым зыкыбгъэлэтын зэрэмылэкы-штыр, техникэ уилӀкӀи шлуагъэ кыкӀаклоу ащ лоф езыгъэшлэщт

цыфхэм уащыкӀэ зыхъукӀэ уилофхэр зэрэкӀэмыкыштыр. Мухъарбий бэрэ ыгу къэкы-жыкы лоф зыдишлагъэхэм ащы-щыбэхэр. Ахэм анахъ къахе-гъэщыкы зилофшлэгъэшлэхэр Ле-ниным иорденкӀэ хагъэунэфы-кыгъэ Мэкъулэ Асланчэрые, РСФСР-м и АпшӀэрэ Совет идепутатыгъэ ТхъаркӀохъо Сарэ, нэмыкӀхэри.

Тхъаматэ ІэнатӀэм ыуж Бы-жыкьоу зыщылэжыагъэхэри лофшлэпӀэ цыкӀугъэхэп. Объе-динение «Мэкъумэщтехникэм» ирайон къутамэ етӀанэ пашэ фэхъужыгъагъ, гъэцэкӀэжыкӀо-техническэ предприятием иди-ректорыгъ. 1992-рэ илээсым къыщегъэжыагъэу хыльэзэщэ транспорт хызмэтшлэпӀэм иге-неральнэ директорыгъ.

Районым щызышлуахырэ об-щественнэ лофшлэнхэми Быжы-кьо Мухъарбий ахишхыагъэр макӀэп. Партием ирайком хэты-нымкӀэ кандидатыгъ, Адыгэ хэку Советым иисполком хэ-тыгъ, хэку Советым идепута-тыгъ. Илээсыбэрэ Кошхьаблэ районым мэкъу-мэщымкӀэ игъэ-лорышлэпӀэ пэщэныгъэ дызэри-хъагъ. Ыгу етыгъэу зэрэлэ-жыагъэм къэралыгъо тынхэу кыкӀэклэуагъэри макӀэп. Ор-денэу «Щытхъу тамыгъ» зыфи-лорэр, Зэкъошныгъэм иорден, «РСФСР-м мэкъумэщ хызмэ-тымкӀэ изаслуженнэ инженер» зыфилорэ щытхъуцӀэр къыфагъэ-шъошагъэх.

— Анахъ байныгъэу силэр сиунагъу, — ело Мухъарбий. — Сишхъэгъусэ Аминэт илээ-сыбэ хъугъэу сигъогъу гъэ-шлуагъ ыкӀи силӀэпылэгъушлэ. Пшъэшъэжыитлурэ зы кӀалэрэ зэдэтпӀугъ, ахэм къахэкыгъэу нэбгыри 9 тӀи, ахэми зы пшъэ-шъэжыерэ шъэошъыерэ къа-пыхъожыгъэхэ, тигушлӀогъо мыухыжыкы.

О Мухъарбий, ахэм зэкӀэми уадэтхъэжъэу, гухэлъэу уилэ пстэури кыбдэхъоу бэгъашлэ ухъунэу сыпфэлалэ.

**ЛІХЪУСЭЖЬ
Хъаджэрэтбий.**

Сурэтым итыр: **Быжыкьо Мухъарбий** иунагъо щыщхэм ахэс.

«Тыгъэр, жьыр ыкӀи псыр тиныбджэгъу анахъ дэгъух»

Мыекъуапэ икӀэлэцыкыгу ыгыплэу «Родничок» зыфилорэм джырэблагъэ экологием фэгъэхыгъэу мэфӀкӀ зэхэхъэ шыкӀуагъ. Ар кӀэлэпӀухэу Елена Велюгинамрэ Надежда Момотовамрэ зэхэзышагъэр. «Тыгъэр, жьыр ыкӀи псыр тиныбджэгъу анахъ дэгъух» мэфӀкыим зэреджагъэхэр. Зэхэхъэр ыгыплэу ишагу щызэхэщэгъагъ.

КӀэлэцыкыгухэм «Гэмафэр» хъакӀэу къафӀкӀуагъ, ащ мы уахътэм фэгъэ-хыгъэ усэ цыкӀлэхэм къыфеджагъэх, джэгукӀэ зэфэшхьафхэмкӀэ джэгугъэх, хырыхыхъэхэмкӀэ зэнэкъокыгъэх. «Гэ-мафэм» иныбджэгъухэу «Тыгъэр» «ОшӀопшэ цыкӀур» ыкӀи «Жыбгъэр» кыыригъэблагъэхэи, псым шлуагъэу пы-лыр къэзыгъэлъэгъорэ джэгукӀэ зэфэш-хьафхэмкӀэ кӀэлэцыкыгухэм адэджэгугъэх. МэфӀкӀ зэхэхъэм икӀэхым чыопсыр къэуухъумэн, бгъэдэхэн, уфэсакъын зэрэфаер джыри зэ агу къагъэкыжыгъ.

ТикӀэлэпӀухэу Елена Велюгинамрэ Надежда Момотовамрэ тыкъэзыуц-хъэрэ дунаим ылэныкыокӀэ нахы-бэу шлэныгъэ кӀэлэцыкыгухэм араты-ным лъэшэу зэрэпылхэр кыхэдгъэ-щы тшлӀогъу. Чыопсым нахъ пӀэблагъэ хъунхэмкӀэ, уасэ фашынымкӀэ, агъэ-лӀэлэнымкӀэ ащ шлуагъэ кытэу алытэ. ЯцыкӀлугъом кышыбулагъэу а шлулэ-гъуныгъэр ахапӀхъэмэ, нахыжъ хъугъэхэми къахэнэжышты.

ТикӀэлэцыкыгухэм япӀун-лэжыын екӀо-лӀаклэу фырялэм, лъэшэу аналэ зра-тетым, цыфышлэ ахэр хъунхэм, шы-лэныгъэм чыплэ гъэнэфагъэ щагъотыным лъапсэ фэшлыгъэным ыуж зэритхэм апае-тэ ны-тыхэмкӀэ мы бзылфыгъэхэм «тхъашъуегъэпсэу» ятӀэлэ.

Н.А.ЮРЬЕВА. Л.М.ЖАРКОВА.
КӀэлэцыкыгу ыгыплэу «Родни-чок» зыфилорэм щалыгъ кӀэлэцыкыгухэм ащыщхэм янэх.

Цуекъо Юныс итхыльзэу «Къэшъуаклом икъам» зыфилорэм сигъэшлыгъэ гупшысэхэр

Адыгэ тхэкло цларыоу Цуекъо Юныс итхыльзэу «Къэшъуаклом икъам» зыфилорэм художественнэ произведений — повеститурэ романрэ дэт.

Драмэ зыхэлъ повестэу «Шэклогъэжым иаужырэ тэо мэкъанчъ» зыфилорэр шэклогъэжэу Брунэ ибысымхэм зэрэфэшъыпкъагъэмрэ ащ иклогъэжэу хъугъэмрэ къатегушылэ. Апэрэ нэклубгъохэм къащегъэжыагъэу повестым узылэпещэ, ащ темэ шъхьалэу илэр чыплэ зэжъу ифэгъэ цыфыр зызидигъэзэщтымклэ хэдэн фаеу зэрэхъурэр ары. Ятлонэрэ Дунэе заом илэхъан Дзэ Плыжыыр Темыр Кавказым шызэклогъэжы зэхъум, герой шъхьалэу Гусэрыкъо советскэ дзэхэм адылукъыжырэп, пыми гуахъэрэп. Ащ гъогоу кыыхырэ дээр лэкыб ышыныш, колхоз чыунэж горэм зыщигъэбыллыныр ары. Авторым мы героим чыплэшхо повестым зэрэщырымгъэубытырэм, гушылэ заулэкэ кызырэгъытхыхъэрэм къахэклэу шэклогъэу Брунэ пэклекыхъэрэм ащ нахыбэу мэхъанэ аритэу, ахэр нахь шлогъэшлэгъонэу къыпщэхъу. Шыкъэгъэчъаплэм цылэхэзэ, инджылыз шэклогъэу Брунэ ибысымхэм абгынэжыгъэ унэу Къургъокъуае дэтым ымэу шлоклогъыжыгъагъэр къыклекъэ ыкли а мэр кызыдиурэ лъэныкъомклэ ечъажэ. Хъэм ибысым шульэгъуныгъэу, шыпкъэныгъэу афырилэр зэрэзэмыоклырэм тхылъеджэм гу лъетэ. Брунэ хъадэгъур къыфэзыхыш, цыфыгъэ напэр зышлоклогъыгъэ Гусэрыкъо абгынэжыгъэ шагум цылоклэ. Ау зыгу цлэпагъэ имылъ хъэм цыфхэм цыхъэ афишэу есагъэти, ибысымгуащэ ыш арэуштэу кыдзеклогъыныр рилэсыгъэп. Мыщ дэжым псэушъхъэмрэ цыфымрэ язэфышытыклэхэр, язеклогъэхэр зызэд-

занклэу авторым джэуап къаритыжырэп. Ау Гусэрыкъо ицлыфыгъэ напэ зэрэчинэрэр кыфэхые хъэм зэрэдзеклогъэмклэ, ыукли зеришхыжыгъэмклэ кытегъэлъэгъу... Тхылъеджэм ащ фэдэ клэухыр ыуклэ фахтэрэп. Тхаклом ащ нэмыклэух фишын, цыфым хэлъ шэн дэйхэмрэ дэгъухэмрэ зэригъэбэныхэзэ, нахышлур тыригъэклон ыльэкыштыгъагъэба? Ау повестым ащ фэдэм тыщырихылылэрэп: зэ лъэпзогъэ герой шъхьалэр ицлыфыгъэ напэ нахь чинэзэ лъэкулатэ, иклогъухым хъэклэ-къуаклэр зэрэземыклонэу мээклогъэ: шэклогъэжыыр еуклы еж зигъэшхэклыным пае. Авторым лъэшэу ыналэ шэклогъэжым зыкытыригъэтыштыгъэр нафэ кызыхъурэр повестым иклогъу ары. Ибысым шыпкъэныгъэу фырилэмклэ цыфыр зытетын фэегъэ лъэгаплэм авторым хъэр тырегъэуцо. Цыфыр арэп, хъэр ары шлум, шыпкъэныгъэм язехъаклогъу хъурэр. Авторым мыщ фэдэ зэфэхысыжыхэм къафэклогъэ: цыфыр шлум изехъаклогъу шытын ыльэкыштытэп. Ыныбэ, ышэо изы зыхъуклэ ары ащ цыфыгъэ зызэрихъэрэр, чыплэ зэжъу зифэклэ, ицлыфыгъэ напэ членэ. Адрэ хъэм ибысым, ишагу шульэгъоу, шыпкъэныгъэу афырилэр сыдигъуи класэрэп, емыгупшысэу ищылыныгы ахэм афитын ыльэкыштыт. Ау ащ фэдэ зэфэхысыжыу авторым ышыгъэр цыф пстэуми япхылыныр мытэрэзэу тэлъытэ. Повестым кышыхъухэрэр кызылотыкырэ шъэожъыеу Тембот гуклогъоу, цыфыгъэу хэлхэм художественнэ про-

кызырагъэнагъэр, а клэныр неущрэ мафэм зэрэфэлэжъэн фаер ахэм лупклэу ащыпхырыштыгъ. Авторым шылэныгъэм мафэ къэс тызыщырихылылэхэрэр, философскэ гупшысэ гъэшлэгъонхэм такъыфищэзэ, лэлэсэныгъэ ин хэлъэу кыгъэлъэгъонхэ ыльэкыгъ. Лъэпкъым гушъхьэлэжыгъэ лъапсэу илэм итамыгъэу шытыр лъашъхъэр ары. Повестым игерой шъхьалэу Къасымэ лэф зыщишлэрэ музейм шылажъэхэрэмкли лощъхэ Ныкыоу атын фаер объект шъхьалэу шыт. Джащ фэдэу романэу «Гъучл Тыгъужым итаурыхъ» зыфилорэми игулчэ ит Мэзлэкъохэмрэ Чэлэстэнхэмрэ аушэтыр лъашъхъэр. Повестэу «Къэшъуаклом икъам» зыфилорэмклэ ллакъор зэзыпхырэ чыплэу хъугъэр чыиф унэжъэу сэманыр кызыгъэатлылэу кыжыгъэм иклагъу ары. Герой шъхьалэу Къасымэ ишлэшлэ, уасэ зимылэ пэсэрэ хъап-

Авторым шылэныгъэм мафэ къэс тызыщырихылылэхэрэр, философскэ гупшысэ гъэшлэгъонхэм такъыфищэзэ, лэлэсэныгъэ ин хэлъэу кыгъэлъэгъонхэ ыльэкыгъ.

шып, лэдэ-одэ зэфэшъхьафхэр ащ телыхы. Унэжымклэ блэкыгъэ лъэхъаным идуховнэ лъапсэхэм уасэ зэряптын фаер авторым кыдгургегъаломэ, джыри амыгъэлсыгъэ унэм иобраз дунэе зэхэтыклэу тапеклэ шылэщтым репхы. Адэ жъымрэ клэмрэ повестым сыдэуштыу зызэхъуллэхэрэ?

Апэрэ епллыгъомклэ зэшъхъэгъусэхэу Къасымэрэ Софэрэ азыфагу кыхъухъэрэ зегурымылонгъэхэм афэдэхэм бэрэ шылэныгъэм тащырихылылэу кыпщэхъу. Софэ лъэхъаныклэм зыкышырымгъанэу ылозэ, емыгупшысэу «зыгъо икыгъэ» шэн-хабзэхэр лэкыб ешых, ишъхъэгъусэ енэкъокъу зыхъуклэ, охътаклэм зэрэдыригъаштэрэр кыыхъы. Унэгъошхо илэнэу, хатэ ылэжыныу ар фаер, общественнэ лэфшлэным, профсоюзхэм мэхъаншхо ареты... Къасымэ ишъхъэгъусэ кылохэрэм лущыпцыкылызэ ядэлэу. Ллэшлэгъу пчъагъэхэм къаклоцлэ зерахъэгъэ лъэпкъ шэн-хабзэхэм атэтэу ар мээклогъэ. Ллэшлэгъубэмэ къазыпыхыгъэ лъэпкъ шуагъэхэр арэуштыу псынклэу цигъэзыенхэу ащ ышъхыи кыхъаштыт. Ишъхъэгъусэ ыгъэлсыгъэгъэ унэжыыр зыгу пымыкырэ инэ-нэжъ Къасымэ дырегъаштэ: нэнэжым иныбжыкыгъэу ащ цыкылауагъ, сабийхэр щиплугъэх... Унэжыыр акъутэжыныу янэ

Апэрэ нэклубгъохэм къащегъэжыагъэу повестым узылэпещэ, ащ темэ шъхьалэу илэр чыплэ зэжъу ифэгъэ цыфыр зызидигъэзэщтымклэ хэдэн фаеу зэрэхъурэр ары.

зыкыфэмыер ащ ыкыоу Азмэти иныси къагурылон альэ-кырэп. Ахэм унэжым ычыплэ джырэ уахътэм диштэрэ, гъунэгъу унэхэм къахъыштыт унаклэ агъэпсы ашлэиу. Клагъом телъ «хъажъ-быжъ ямышыкыгъэжъхэр» псынклэу лэкыб ашлынхэу фаех. Къасымэ а «хъажъ-быжъ» шыпкъэхэм музей экспонат гъэшлэгъонхэр къахигъотэн ельэкы. Ахэм зэу ащыщ ижыыр къамэу герой ныбжыкыгъэу Зэбанэ къашо зэхъум ылыгыгъэр. А къашом нэмыц офицерхэм нафэ къафешы адыгэхэм гуклогъэшхо зэрялэр, пытагъэрэ лыблэнэгъэ инрэ зэрахэлъыр. Ар афэмыщэчэу пыйхэм къэшъуаклор аукуи. Джауштыу къамэм иобраз лы-хъужыныгъэм итамыгъэу мэхъу. Уичыгу, уиунэ, уишэн-

хабзэхэм, уигушъхьэлэжыгъэу якъэгъэгъунэнклэ узэблэжы зэрэмыхъуштыр ащ къеушыхъаты. Ятлонэрэ Дунэе заомрэ Кавказ заомрэ ялэхъан лъэпкъым пэклекыгъэ тхъамыклагъохэр повестым шызэпэдджэжыых.

Къасымэ ишъэожъыеу Русик къамэр кызыригъотырэр аукудыеу хъурэ лэфэу шытэп. Илэс мин пчъагъэхэм къаклоцлэ лъэпкъым шэн-хабзэ дахэхэу кыбухъумагъэхэм, лыхъужыныгъэу зэрихъагъэм ятамыгъэу шыт къамэм ибысымыклэу хъун фаер а шъэожыер ары... Нахыжъхэм яопыт нахыкылэхэм альгыгъэлэсыгъэныр лъэпкъ культурэм ихэбзэ шъхьалэу зэрэщытым игупшысэ авторым мы повестым шыпхырешы. Шылэныгъэ кызырымыклом укышызэтенэжыным пае ижырэ пкъыгъохэм, лэмэ-псымэхэм яфэ-шъошэ уасэ афэпшын, уафэ-сакъызэ ахэр къэбгъэгъунэнхэ фае. Ижырэ къамэм иобразклэ авторым кыдгургегъало лъэпкъ клэныр осэнчъэу зэрэщытыр, къэклоштыт уахътэм ишъэфи, лъэпкъым икызытэгъэнэжыны ишъэфи ащ пытэу зэрэпхыгъэхэр. Ары гупшысэ шъхьалэу Цуекъо Юныс иповесты шыпхыришыгъэри. Лъэпкъ шэн-хабзэхэр зыщычланэжыхэрэ джырэ лъэхъаным а лэфыгъор игъоу къэлэтыгъэ хъугъэ.

Романэу «Хымэ лыуз» зыфилорэм авторым философскэ гупшысэ куухэр шыпхыришыгъэх: дунаим кытехъуагъэр зэклэ зэфэгумэкыжынын фае. «Шъхъаджэ ежы илыуз, игукъэнэ-гумэкл ил. Ау зэклары шы-лэныгъэм итыгъэнэбзый пчъа-гъэхэмклэ мы огучлэ шхъонтлэ къэргъошхом шызэпхыжыгъэнхэ фае, зы нэбгырэм илыуз ад-рэм илыузэу, зым игумэкл адрэм игумэкыгъоу, зэрэ-зэлэпахыжъэу». Джащыгъур ары

нылэп псауу зэклэ дунаим те-тыр кызызэтенэжынын ыкли ыпэклэ лъыклогъэн зыльэкыштыр. Мээ академиер кызы-ухыгъэ Орзэмэз мээым ибай-ныгъэхэм, ащ хэс псэушъхъэхэм якъэухъумэн афэгумэкымы, планыр агъэцэкленэу алозэ, джыри икыоу лы кызымыштыгъэ шкелъухъухэр укыгъэнхэ фаеу зылытэхэрэм фермэм ипашэу Хъаные ишыпкъэу апэуцужыи. Зыныбжэ хэклотэгъэ Кулсомэ иобразу блэкыгъэм итхыпхъэ анахышлухэр — цыфхэм сыдигъуи лъытэныгъэ зэфы-рялэныр, зэрэлыгъыжынынхэр — зыхэгъэшагъэм ащ фэдэ зэфышытыклэхэр нэмыкыхэм арилъэгъулэ шлогъоу мэлъыхо ыкли унэшын шыхъафыр ары ащ фэдэр кызыыхыгуатэрэр. Зыныбжэ хэклотэгъэ Кулсомэу ащ фэдэ шэн хэбзэшлухэм язехъаклом иобраз анахъэу кызыгъэлэшырэр цыфхэм хэб-зэшлухэр зэралыгъэлэсырэм имызакъоу, шлогъу цыфхэм ахэлъыр кыхэгъэщыгъэными зэрэфэлорышлэрэр ары.

Авторым лэлэсэныгъэ ин хэлъэу художественнэ произ-ведением кышырылотыкы чыгуи идэхагъэ, мээхэм, псы-хъохэм, къушъхъэхэм зэклэ ахэхэм, ятэжэ плашэхэм ягушъхьэлэжыгъэрэ яклэнрэ кызыухъумэнхэ зыльэкырэ цыфхэм шульэгъу инэу афы-рилэр.

Адыгэ тхэклогъэу цларыом итхыльзэу «Къэшъуаклом икъам» зыфилорэм тилэхъан шыпсэ-урэ адыгэхэм апашъхэ зыгъо лэфыгъошхохэу кыуцохэрэр лэлэсэныгъэ ин хэлъэу кы-щызэлэуихыгъэх. Цуекъо Юныс итворчествэ зэрэщыхабзэу, мы тхылым кыдэхъэгъэ произ-ведениими — повеститурэ романырэ сыдигъуи цыфыгъэ инрэ лэдэбышхорэ пхэлъынхэ зэрэфаем игупшысэ ащыпхы-рыштыгъ. А пстэумэ, тхаклом лэлэсэныгъэшхо зэрэхэлъым, ихудожественнэ зэчый зэрэ-ным яшлуагъэклэ Цуекъо Юныс художественнэ литературэмклэ Къэралыгъо шухъафтын фэгъэ-шъошагъэмэ хъунэу тэлъытэ.

М. А. ХЪАКЛУАШЪ.
Филологие шлэныгъэхэмклэ доктор, КъБИГИ-м инауч-нэ лэфышлэ шъхьал.

Романэу «Хымэ лыуз» зыфилорэм авто-рым философскэ гупшысэ куухэр шып-хыришыгъэх: дунаим кытехъуагъэр зэклэ зэфэгумэкыжынын фае.

гъапшэхэклэ, тхаклом хъэр нахь лъэгэплэ иным зэрэтыригъэу-цуагъэр нафэ къэхъу.

Зыцлыфыгъэ напэ тлэкы-тлэкыуэ члэзынэрэм, къума-лыгъэхэр зезыхъэрэм ижъалы-мыгъэ сыдым нэсын ыльэкы-штыт? Цыфыгъэр алэклэзэу зы-щырагъажырэ сыдигъуа ыкли ащ зэгорэм гъунэ фэхъун ыльэкыштыт? Ащ фэдэ упчлэхэм

изведением иклогъухым гугъаплэ горэхэр кыгъаты.

Повестэу «Къэшъуаклом икъам» зыфилорэр Ю. Цуякъом ипроизведениехэу нахь пасэу ытхыгъэхэм зэу ащыщ. Ро-ман шлагъоу «Гъучл Тыгъужым итаурыхъ» зыфилорэм ыужклэ шыпхыришыштыт темэ шъхьалэхэр ащи хэолъагъох. Гушъхьэлэ-жыгъэ бай пэсэрэ адыгэхэм

ФИЗКУЛЬТУРНИКЫМ И МАФЭ ФЭГЪЭХЫГЪЭХ

Зыхыщтыр
къэшлэгъошлугъэп

Физкультурникым и Мафэ фэгъэхыгъэ спорт зэнэ-къокъухэр Адыгэ Республикэм шыкылагъэх. Зэлуклэгъухэм нэбгырабэ ахэлэжъагъ. Спорт псэуалъэу тилэхэр нахь зетегъэпсыхагъэ зэрэхъугъэхэм ишлуагъэклэ футболымклэ, спорт гимнастикэмклэ, шахматхэмклэ, атлетикэ псынклэмклэ, нардхэмклэ зэнэкъокъухэр гъэшлэгъон хъугъэх.

Нард ешлэ зышлюгъоухэм япчъагъэ псынклэу хэхъуагъ. Адыгеим цызэхашэрэ зэнэкъокъумэ архи-

тектор, артист, футболист, тренер цларыохэр, ныбжьыклэхэр ахэлажъэх. Физкультурникым и Мафэ

зэлуклагъэхэр апэрэ чыплэхэр зыхыщтыр язэрэмыгъашлэу аужырэ нэгъэуплэлэгъум нэс зедешлагъэх.

Зэнэкъокъум хэлэжъагъэхэр зырызэ зедешлагъэх. Пэнэшъу Мыхьамодэ очкоуи 5 ригъэкъугъ. Хьот Юныс аш фэдиз кыхыгъэр, ау чемпион хъуштыр къэнэ-фэным фэшл аужырэ ешлэгъум маклэп елгытыгъагъэр. Азиз Оганесянэ Пэнэшъу Мыхьамодэрэ клэух ешлэгъум цызэлуклагъэх. А. Оганесян зэлуклэгъур 2:0-у ыхыи, нэбгырищмэ очко тфырытф ялэ хъугъэ. Ешлэгъухэр кызырахыгъэхэр, нахь чанэу зэлуклэгъумэ ахэлэжъагъэхэр зэхэщакломэ кызалытэм, Урысыемрэ Адыгеимрэ язаслуженнэ тренерэу Хьот Юныс шлухъафтын шъхьалэр фа-

гъэшъошагъ. М. Пэнэшъур ятлонэрэ, А. Оганесян ящэнэрэ чыплэхэр кыдахагъэх.

Мыекъуапэ иадминистрацияе ыгъэнэфэгъэ кубокхэр, щытху тхылхэр, нэмыкл шлухъафтынхэр анахь дэгъоу ешлагъэхэм аратыжыгъэх. Апэрэ чыплыхыр кыдэ-зыхыгъэхэр кызырэхэагъэщыгъэхэр шлуклэ афэтэльэгъу. Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахимэ ыцлэклэ щытым илофышлэу Лышэ Юрэ япллэнэрэ хъугъэ. Тлэшъухэу Мэдинэрэ Ай-дэмыррэ я 5-рэ ыкли я 6-рэ чыплэхэр кыдахагъэх. Зэклэми анахыкклэу зэнэкъокъум хэлэжъэгъэ Тлэшъу Айдемыр апэрэ чыплэр кыдэзыхыгъэ Хьот Юныс зэрэтеклуагъэр тшлогъэшлэгъоныгъ.

ФУТБОЛ. УРЫСЫЕМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

Темыклуагъэми,
гугъэр члэтынэрэп

«Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — «Черноморец» Новорос-сийск — 0:2.

Шышхъэлум и 9-м Мыекъуапэ цызедешлагъэх.

Зезыцагъэхэр: М. Шутов — Новочеркасск, С. Майбо-родин, А. Тиракьянц — тури Ростов-на-Дону.

«Зэкъошныгъ»: Плахий, Мыкьо Мурат, Абаев, Цаку-лов, Ибрагимов, Эйдельмант, Датхужь, Ушаков (Мыкьо Абрек — 75), Кьонэ, Осмаев, Батырбий (Та-кълый, 60).

Къэлалчъэм лэгуаор дэзыдзагъэхэр: Веркашанский, 52, Синяев — 56 — «Черноморец».

Апэрэ такык 45-м командэ-хэр тлэклэ эщыщынэхэу кытты-хъугъ. Янасып кыхымыэ къэла-пчъэм лэгуаор дадзэщтэу гугъэ-щтыгъэх. Футболым пыцагъэмэ, дэгъоу ашлэ зэлуклэгъум апэу къэлалчъэм лэгуаор щыдэзыдзэрэм илофхэр нахышлюу зэрэ-пыкылатэхэрэр. «Зэкъошныгъэр» ыпэклэ зельым, Заур Осмаевыр гупчэм ащыпхырыкли, лэгуаор чы-жъэу ыпэклэ ытыгъ. Гупчэм щешлэрэ Датхужь Адамэ уахтэр ыгъэлъалли, лэгуаом лычъагъ, «Черноморцем» икълэлпчъэлутэу А. Руденкэм изакъоу еклугъ. А. Датхужьыр лъэшэу зеогъэ лэгуаор хъагъэм ифагъ. Тифут-болистхэр, «Зэкъошныгъэм» фэгумэклэху стадионым дэхэр мэгушлох, ау судьяу М. Шутовым илэпылэгъухэм цыхъэ афишли, оф-сайдым А. Датхужьыр итыгъэу ылытагъ, пчъагъэр 0:0-у кыгъэ-нэжыгъ.

Зэлуклэгъур кызаухым, зэхэщаклохэр дискым тетхагъэм еплъыжыгъэх, судьяр хэукъуа-гъэу, офсайдым тифутболист имытыгъэу агъэунафъыгъ.

«Черноморец» «кызыбгыры-рым» тикомандэ чыплэ кын ифагъ. Сергей Веркашанскэмрэ Сергей Синяевымрэ такыкыи 4-м кы-клоцл зырызэ тикълэлалчъэ лэгуаор кызыдадзэм, ешлэгъум кырыкло-штыр нахь нафэ хъугъэ. «Зэкъошныгъэм» къэлэлпчъэлутэу А. Руденкэр заулэрэ чыплэ кын ридзагъ, ау пчъагъэр зэрехъоклы-ным фэшл ар икъугъэп. А. Кьонэр, А. Датхужьыр, нэмыкхэри апэклэ зэрилыщтыгъэхэм тигъэгущлощтыгъэми, ешлэгъум клэ-ухэу фэхъугъэм тигъэрэзагъэп. Р. Такълымрэ А. Мыкьомрэ ешлэлэм кызыхъэхэм зэрэгумэ-кыхэрэр къахэщыгъ, ау зэлуклэгъум кыгъэзаплэ зыми фи-шыгъэп.

Олег Долматов.

маджэх, ешлэлэм кыхыагъэхэр зэлуклэгъум фэхъазырыгъэхэп. «Черноморец» апэрэ купым хэханым фэшл нелэ командэм щешлэхэрэм О. Долматовыр бэклэ ащыгугъырэл, зэхъоклыныгъэхэр ышлынхэ фаеу елытэ. Мыекъуапэ стадион дахэ зэрэщашлырэм фэшл кытфэгущылау.

«Черноморец» щешлэрэ Сергей Синяевым кылотагъэм кы-хэдгъэщырэр зэклэ командэхэр дэгъоу Новороссийскэ икоман-дэ дешлэнхэм зэрэпылхэр ары. «Черноморец» тарихъ гъэшлэгъо-ни, шэн-хэбзэ дахи илэх. Ахэр зэрэлагъэклотэщтхэм футболи-стхэр пылтых. «Зэкъошныгъэм» зэрэдешлагъэм икъоу ыгъэрэза-гъэп.

«Зэкъошныгъэм» итренер шъхьалэу Шыумэфэ Рэмэзан тикомандэ кыубыгъэп. А. Датхужьым къэлалчъэм лэгуаор зэрэ-

дидзагъэр судьям зэрэхимылы-тагъэр ешлэгъум къегоуагъэу ылытагъ. Тикомандэ футболисти 3 кыыригъэблэгъагъ, ахэр мы мафэхэм аштэщтых.

Адыгэ Республикэм и Лы-шхъэу Тхьаклушынэ Аслъан фут-бол командэхэр зэрешлагъэхэм еплъыгъ. Тренерхэм, спортым лоф цызышлэхэрэм физкультурникым и Мафэ фэгъэхыгъэу гушылэгъу афэхъугъ.

Шыумэфэ Рэмэзан.

Купым зэрэщешлагъэхэр

«Витязь» — «Биолог» — 3:1, «Астрахань» — «Митос» — 2:1, «Газпром» — СКВО — 1:0, «Энергия» — «Таганрог» — 1:1, «Мэщыкью» — «Дагдизель» — 0:2, «Алания-Д» — «Терек-2» — 1:1, «Торпедо» — «Краснодар-2» — 4:1, «Олимпия» — «Волгарь» — 0:3.

Чыплэу зыдэщытхэр

1. СКВО — 15	11. «Астрахань» — 7
2. «Дагдизель» — 15	12. «Мэщыкью» — 6
3. «Газпром» — 14	13. «Биолог» — 6
4. «Волгарь» — 13	14. «Зэкъошныгъ» — 5
5. «Черноморец» — 13	15. «Энергия» — 4
6. «Торпедо» — 11	16. «Краснодар-2» — 2
7. «Витязь» — 10	17. «Терек-2» — 2
8. «Митос» — 9	18. «Алания-Д» — 1.
9. «Таганрог» — 8	
10. «Олимпия» — 7	

Шышхъэлум и 17-м «Зэкъошныгъэр» Астрахань шылуклэщт чыплэ командэу «Волгарым».

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбий.

Зэхэщыцагъэр ыкли кыдэзы-гъэклырэр:

Адыгэ Республи-кэм лъэпкъ Иофхэмклэ, ІзкІыб къэралхэм ащы-псэурэ тильэп-къэгъухэм адырІэ зэпхыныгъэхэмклэ ыкли къэбар жъугъэм иамал-хэмклэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскэр, 236

Редактор шъхьалэр

ДЭРБЭ ТИМУР

Редактор шъхьалэм иапэрэ гуадзэр МЭЩЛЭКЪО Саид

Пшъэдэклъыж зыхырэ секретарыр

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт

Редакциер зыдэщыгъэр:

385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр:

52-16-79,

редактор шъхьалэм

иапэрэ

гуадзэр:

52-49-44,

редактор гуадзэр-пшъэдэклъыж зы-хырэ секретарыр:

52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зышаушыхъаты-гъэр:

Урысые Федерацием хэутын Иофхэмклэ, телерадиокъэтын-хэмклэ ыкли зэлы-ІзсыкІэ амалхэмклэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыплэ гъэлары-шлалІ, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зышыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Пчъагъэр 4017

Индексхэр

52161

52162

Зак. 2827

Хэутыным узшыкІэтхэнэу щыт уахтэр Сыхъатыр 18.00 ЗышыкІэтхэгъэхэ уахтэр Сыхъатыр 18.00

Зэкъошныгъэр Черноморец дешлэ.

Пресс-зэлуклэр

«Черноморец» итренер шъхьалэу зэльашлэрэ цыф. ЦКА-м, «Кубань», нэмыкхэм ялэщагъ. Ащ

кызырлыагъэмклэ, хьакІэмэ пчъа-гъэм хагъэхъонэу амалэу ялагъэр бэ. ЯухумэкІо шъхьалэхэр сы-